

FOAIA POPORULUI

PREȚUL ABONAMENTULUI:

Un an 4 cor. 40 bani,

jumătate de an 2 cor. 20 bani.

Italia, America și alte țări străine 11 cor. anual.

Abonamente se fac la „Tipografia Poporului” Sibiu.

Foaie politică

Apare în fiecare Duminică.

Telefon Nr. 146.

Adresa telegrafică: „Folia Poporului”, Sibiu.

INSERATE:

se primesc la BIROUL ADMINISTRAȚIEI
(Strada Măcelarilor Nr. 12).

Un șir petit prima-dată 14 bani, a doua-ora
12 bani, a treia-ora 10 bani.

Am pierdut toată nădejdea de sus:

Pe Moștenitorul de tron Francisc Ferdinand,

care a fost omorât, dimpreună cu soția sa, Principesa Sofia, în Seraievo.

Da! Așa este! În urma mai multor semne din trecut, trebuie să constatăm, că noi Românii din monarhia austro-ungară suferim o mare pierdere prin moartea moștenitorului de tron, care Duminică trecută a fost ucis mișelește, dimpreună cu soția sa, princesa Sofia.

Toată lumea românească, precum și străinii, știe, că poporul român din monarhie, de veacuri întregi (șine cu tărie nefermărită la casa domnitoare și la domnitorul patriei. Despre aceasta am dat în trecut probe, prin urmare vorbesc faptele și nu trebuie să mai spunem mult prin vorbe.

Dar cu toate acestea, soartea a adus cu sine, că nu totdeauna am fost răsplățiți după vrednicie, nu totdeauna s'a ținut seamă de noi, așa dupăcum trebuia. Asta s'a întâmplat înainte de 1848, dar nu mai puțin după 1848. Noi am rămas, însă, credincioși tronului tot în aceeași măsură, ea și strămoșii noștri, fiindcă ne-am zis, că tot va trebui să vină odată dreptatea.

În timpul din urmă am trăit și momente, când ne venea a crede, că noi suntem cu totul dați pradă altora. Dar de câțiva ani încoace, în sinul poporului a pătruns tot mai mult convingerea, — bazată pe unele împrejurări vădite, — că poporul românesc are un mare binevoitor în persoana Moștenitorului de tron.

Zilele și lunile din urmă ne-au arătat semne, prin cari am putut înțelege, că **da, de fapt, Moștenitorul de tron Francisc Ferdinand ține foarte mult la poporul românesc**, care locuiește în această patrie. Se susține, că chiar în lunile trecute Arhiducele Francisc Ferdinand a făcut tot ce s'a

putut. — pe când se vorbea atâta de „pace” — să ne asigure o soartă mai bună. Iar dacă nu s'a ajuns la nimic, cauza n'a fost doar Moștenitorul, ci împrejurarea, că el încă nu avea frânele țării în mâinile proprii.

Între astfel de împrejurări, atât noi Românii, cât

și celelalte naționalități din Monarhie, legăm mari speranțe de viitorul acela, când Moștenitorul de tron Francisc Ferdinand va avea în mână sa tare conducerea Monarhiei. Doar el se declarase în mai multe rânduri, că vrea egală îndreptățire pe seama tuturor naționalităților din Austro-Ungaria. Prin urmare totul era numai chestie de timp,

că: oare când se va întâmpla aceasta?

Acum ne vedem, însă, lipsiți de orice nădejde venită de sus, din partea Moștenitorului asasinat. Ne pomenim deodată, că ni se răpesc orice speranțe. ne vedem fără cea mai bună proptea în sus.

Ținând seamă de acestea, cine dintre noi nu se va întreba: „Doamne, Doamne, oare ce vom mai fi rânduși să pățim? Oare noul Moștenitor de tron ne poartă aceeași dragoste, ca cel omorât? Oare mai putem noi spera la o soartă mai bună?”

Iată tot atâtea întrebări, la cari e greu și nici nu vrem a răspunde azi, ci așteptăm să ne orientăm mai bine asupra celor ce vor urma. Dar a bună seamă, că dela întorsăturile ce vom vedea, că iau lucrurile, ne vom croi și noi gândurile viitorului.

În fața selbatecului atentat se cuvine însă, ca în aceste zile să ne plecăm fruntea cu smerenie la auzul clopotelor, al căror sunet ne vestește jalea după un suflet mare, care foarte mult a voit binele poporului românesc.

Cum s'a întâmplat atentatul?

Moștenitorul de tron Francisc Ferdinand la manevre în Bosnia.

Prințul moștenitor Francisc Ferdinand împreună cu soția sa Prințesa Sofia, au plecat din Conopișt (Boemia) în Bosnia, unde s'au ținut mari manevre. În 25 Iunie în. au intrat în orașul Mostar, unde au fost întâmpinați călduros din partea locuitorilor, iar la urările de bun venit din partea primarului din Mostar, Arhiducele Francisc Ferdinand a răspuns în limba bosniacă, plăcând nespun de mult poporului acest semn de prețuire a limbii sale naționale.

După manevre — în Seraievo.

O parte din Croații și Sârbii din orașul fruntaș al Bosniei Seraievo, n'au întâmpinat voioși pe Moștenitorul de tron, ci când el a sosit în oraș aceștia au aninat steaguri croațești și sârbești, ca semne că ei nu voiesc să primească „steagul nemțesc“, pe care, se înțelege, îl aducea cu sine Arhiducele Francisc Ferdinand.

Bombă aruncată asupra automobilului principelui în Seraievo.

Telegramele din Sarajevo vestesc, că principele moștenitor urcat în automobil cu soția sa, au plecat Duminică înainte de amiază dela Iliđie (lângă Seraievo) spre primăria orașului Seraievo, unde la 11 ore aveă să se facă primire oficială. În drumul spre primărie, tipograful Nedeleo Cabrinovici a aruncat asupra automobilului o bombă de dinamită, care nu s'a aprins. Arhiducele însă cu sânge rece a sprijinit bomba cu brațul și a aruncat-o jos. Astfel bomba a explodat după ce automobilul arhiducelui trecuse, răniind persoanele ce se aflau în automobilul ce urmă după el. În acest automobil se aflau, contele Book-Waldeck, locotenent-colonelul Merussi și aghiotantul guvernatorului.

Au mai fost gănite șase persoane din mulțime.

Atentatorul a fost arestat îndată.

Principele Francisc Ferdinand la primărie.

Ajuns la primărie, unde era așteptat de primar, de numeroși oficiali și popor, moștenitorul de tron Francisc Ferdinand, îngălbenit tot la față a zis primarului „Omul vine aici să vă facă vizită, și îl primiți cu bombe. Asta-i ceva grozav!“ După aceea a vorbit primarul, care în numele populației orașului a dat expresiune bucuriei, ce o simțesc, că atentatul n'a izbutit. Totodată asigură pe Arhiduce de alipirea ce i-o poartă ei cu toții.

Primarului i-a răspuns Arhiducele în limba sârbo-croată, iar după aceea au vizitat puțin primăria. În acest timp Moștenitorul de tron și-a exprimat dorința de-a merge la spitalul militar, unde au fost duși cei răniți de bomba aruncată. Arhiducele voia în prima linie să viziteze pe locotenent-colonelul (obărstăntant) Merussi.

Un student sârb împușcă cu două focuri de revolver pe principe și pe soția lui.

Dela primărie au plecat spre spitalul militar la 10 ore și jumătate. Dar abia au mers puțin, când deodată, la colțul unei strade un tinăr a tras dintr'un revolver do-

uă focuri asupra familiei princiare. Primul glonț a nimerit pe Arhiducele Ferdinand în grumazi, iar al doilea pe soția sa în dreptul inimii. Prințesa Sofia și-a pierdut îndată conștiința (simțirea) și a căzut în brațele soțului ei, care după câteva secunde încă și-a pierdut simțirea.

Publicul văzând crima aceasta a rămas încrămențit. Indată însă a fost apucat de o furie nebună și a atacat pe atentator. Dar polițiștii au împrăștiat mulțimea. Cu toate acestea atentatorul a primit mai multe lovituri. Automobilul a pornit după aceea mai grăbit spre palatul Arhiducelui. Membrii suitei au ridicat pe principe și pe ducesa din automobil și i-au așezat în automobilul contelui Arrach, care i-a condus în goană nebună la conac (palat). Principele a murit când era urcat pe trepte, prințesa la câteva minute mai târziu.

Cele două cadavre au fost puse pe catafalc în sala cea mare a conacului.

Alte amănunte.

Cine au fost cei fără de lege?

Celce a aruncat bomba e un tinăr de 27 de ani, tipograf cu numele Cabrinovic Nedeleo. Iar tinărul care a tras focurile de revolver e un student sârb de pe clasa a 8-a gimnazială cu numele Princip. Acesta din urmă căutând să scape, a fost fugărit cu sabia scoasă de un polițist, care în clipa când l'a ajuns, i-a dat una cu sabia în cap atât de tare, încât Princip a ameuțit cu totul.

Când a luat știre împăratul Francisc Iosif.

Vestea despre omorârea principelui de coroană Francisc Ferdinand și a soției sale, i s'a adus la cunoștință bătrânului împărat Duminică, pe la ceasurile 11 și jumătate înainte de amiază, la locuința de vară din Ișl (în Tirol). Împăratul a exclamat: „grozav, grozav, nu sunt cruțat din nici o parte!“ După aceea îndată a dat ordin ca să se facă toate pregătirile de plecare la Viena. Majestatea Sa petrecea de câteva zile la Ișl, unde merge de obicei vara.

Cine sunt atentatorii?

Amândoi atentatorii sunt bosniaci. Cât pentru studenții de liceu (gimnaziu) de naționalitate sârbă, ei sunt organizați într'o societate revoluționară și chiar acum două săptămâni ei au demonstrat contra ofițerilor austriaci, cari nu au putut ajunge la nici un fel de satisfacție (îndreptare a lucrurilor).

Revoluționarii cari fac propagandă pentru înfăptuirea Serbiei Mari, sunt încă din 1908 în legătură cu cercurile revoluționare din Belgrad, pe cari guvernul de acolo le cunoaște foarte bine, dar nu are curajul să ia măsuri contra lor. — Astfel se prezintă lucrurile, pe baza informațiilor din Viena.

Trebuie să arătăm că unul dintre atentatori, Cabrinovici, e tipograf, întocmai ca și Rajevici, care a încercat acum câțva timp un atentat cu bomba contra regelui Nichita al Muntenegrului.

Despărțirea de copii în castecul dela Conopișt.

La plecarea principelui de coroană Francisc Ferdinand și soției sale Sofia, în spre Bosnia, despărțirea de copii a fost foarte grea, după cum se vestește. Înainte de despărțire, întreaga familie a luat parte la o liturghie în capela Castelului din Conopișt. Parcă au presimțit nenorocirea...

Măsurile poliției din Seraievo au fost prea slabe.

Cercurile oficiale din Seraievo recunosc că nu s'au luat măsuri destule de multă-mitoare pentru siguranța personală a Arhiducelui moștenitor, fapt pentru care prefectul poliției Gerba s'a și sinucis, trăgându-și un glonț.

Poliția își organizase serviciul cu deosebire pentru a împiedeca spionajul militar și de astădată n'au fost aduși din Viena și Budapesta nici obicinuiții polițiști. Chiar și acei puțini polițiști cari se aflau la Seraievo au fost puși în jurul căzărnilor spre a împiedeca spionarea secretelor militare.

Impresia atentatului la Viena.

Știrea a pătruns în public Duminică la ora 12 din zi. În primul moment știrea a fost primită cu neîncredere dar în scurtă vreme s'a adeverit. Lumea grupată pe străzi discută cu aprindere atentatul. În primul moment se credeă că atentatul s'a întâmplat pe calea ferată apoi că a fost săvârșit cu bomba.

La auzul primelor știri populația vieneză s'a indignat grozav. Toți se întrebau de ce autoritățile au permis Arhiducelui Francisc Ferdinand să plece în Bosnia, mă ales că cunoșteau bine pericolele ce-l amenințau. Nici în Sarajevo și nici în Mostar nu se puteau lua măsuri pentru împiedecarea unui atentat. În general toți se întrebau de ce miniștrii nu s'au întrepus pe lângă Majestatea Sa ca el să-l oprească a face călătoria în Bosnia.

Starea Majestății Ștefan Monarhului nostru.

Luni dimineața s'a sculat la orele 11 s'a dus la capelă unde s'a rugat pentru odihna arhiducilor moștenitori. La ora 12 fără un sfert a plecat apoi din Ișl la Viena. Arhiducele Francisc Salvator și arhiducesa Maria Valeria s'au urcat în trenul Curții și au însoțit pe împărat până la Sanct Petrus.

Împăratul a sosit în Viena la orele 11 și 11 minute. S'a coborât în stația Petrus. Suveranul e pe deplin sănătos. A fost sărutat la gară de arhiducele Carol Francisc Iosif. Suveranul s'a dus în trăsură deștepărită la castelul Schönbrunn.

La sosirea în gara din Viena, împăratul a fost întâmpinat de arhiducele Carol Francisc Iosif, care i-a sărutat mâna. Împăratul s'a îmbrățișat apoi cu Arhiducele răzimirându-și capul pe umărul acestuia. Plâns amândoi. Pe peron așteptau ca 1200 de mii de persoane, cari au făcut ovad Suveranului. Scena întâlnirii dintre împărat și nepotul său a stors lacrimi din ochii celor prezenți. Lumea șoptea: „Sărmanul împărat! Sărmanul suveran!“

Odiosul atentat a avut mare înălțare asupra sănătății Majestății Sale Francisc Iosif. Luni s'au răspândit știri îngrijorătoare despre starea Suveranului. Se spune că a leșinat de mai multe ori, dar știrea asta nu s'a adeverit. Totuși pe fața împăratului se poate vedea amărăciunea ce-l cuprins. El are o înfățișare foarte tristă.

Perchiziție la foile sârbești din Seraievo.

Luni, poliția a făcut perchiziție (cercetare) în toate redacțiile ziarelor sârbești din oraș, confiscând corespondența (mai mult toate scrisorile) ziarului „Narod“ (Națiunea), organul oficial al Sârbilor naționaliști. Se susține, că șeful acestui partid, Cosici, primea ajutoare bănești din Belgrad.

și săptămâna trecută chiar regele Petru, înainte de a pleca la băi, i-a trimis zece mii de dinari.

Ziarul Sârbilor, moderat „Srbska Rist“ după ce nu de mult publicase un articol în care salută cu dragoste sosirea arhiducelui, a publicat Sâmbătă a. m. un articol agitator condamnând sistemul (felul) de guvernare al mareșalului Potiorek, amintind că acest sistem ar putea să aibă urmări fatale....

La Curtea din Belgrad s'ar fi știut de atentat.

Înainte cu trei zile de întâmplarea atentatului, regele Petru al Serbiei s'a retras dela conducerea țării, sub cuvânt, că el e bolnav și trebuie să se ducă la băi. Pentru timpul acesta regele Petru a însărcinat cu conducerea țării pe fiul său cel mai mare, moștenitorul de tron Alexandru. Aceasta s'a petrecut țării numai în ziua când regele a plecat la băile dela Branicica din Serbia. Faptul cum s'a întâmplat această schimbare răzbită muștor la ochi. Deși să recunoaște că Regele e bătrân (de 73 ani), totuși lumea n'a prea putut înțelege: Cum de Regele însărcinează conducerea țării moștenitorului de tron chiar și atunci, când el nu pleacă în străinătate, ci depărtare de câteva zile cu trenul dela Belgrad?

Întâmplându-se acum atentatul dela Serajevo, lumea mare crede, că retragerea regelui Petru dela conducerea țării stă în legătură cu asasinarea (omorârea) Arhiducelui Ferdinand. Încă Luni a publicat foaia de Berlin „Localanzeiger“ o știre primită de Londra, în care să spune următoarele:

Principele George al Serbiei, fostul moștenitor al tronului sârbesc, a spus acum căurând într'un cerc de aristocrați (grosi) englezi, că Serbia își va putea împlini gândurile ei (aci vrea să înțeleagă alipirea Bosniei și a Herțegovinei la Serbia) numai prin călătoria Arhiducelui austro-ungar Francisc Ferdinand. — Cuvintele acestea ale prințului George n'au fost luate în seamă atunci, acum însă vorbele lui s'au îndeplinit. Dacă ar fi chiar dovezi că asasinatul dela Serajevo își are firele până la curtea regala din Belgrad și abdicarea (retragerea) regelui Petru este în strânsă legătură cu acest asasinat. Regele Petru ar fi însărcinat cu conducerea pe principele Alexandru, fiindcă tot ce se petrece și voia să scape de orice răspundere.

Autoritățile au fost înștiințate, că se plănuiește un atentat.

Se susține în mod vrednic de a crede, că Gagliarsky, șeful poliției secrete din Agram (Croatia) a înaintat, cu 4 zile înaintea săvârșirii atentatului, autorităților în drept un raport amănunțit, în care arată și dovedește chiar, că în contra principelui moștenitor se pregătește un atentat. Acestui raport, cu toate că conține date sigure, nu i s'a dat nici o însemnătate și a fost pus la o parte. Gagliarsky arată în raportul său că printre Sârbi s'ar arăta o mișcare îngrijorătoare. Acum nu se mai ascunde, că mai înainte, cu ocazia vizitei Arhiducelui Salvator aci, un elev de liceu sârb a încercat să-l împuște, dar a fost împiedecat la timp, pe când atunci să spună, că a fost vorba de o simplă întâmplare.

Poliția din Serajevo încă vrea acum să se scape, spunând, că: În ultimul timp aflate despre plănuirea atentatului și aduse acest fapt la cunoștința autorităților superioare, dar nici o dispoziție nu a fost luată.

Demonstrații.

Demonstrații contra Sârbilor în Serajevo.

Luni dimineața pe la orele 10 o mulțime infuriată la culme a năvălit asupra prăvăliilor Sârbilor spărgând mai multe ferestre. Furia mulțimii nu cunoșteă margini. Sârbii au fost batjocoriți pe stradă.

S'au spart toate ferestrele hotelului Europa, unde e sediul (locuința) societății de cultură sârbă. S'au spart ferestrele mai multor magazine sârbești. Pentru a face ordine a intervenit poliția și armata.

Un elev de liceu sârb a fost arestat. Asupra lui s'a găsit două revolve. Poliția a fost silită să ia aspre măsuri pentru împiedecarea altor tulburări. În oraș agitația este în creștere, mulțimea strigă cucerind străzile: „Jos Sârbia, jos Sârbi!“. Abia la amiază ordinea a fost iarăș cumsecade.

Nouă demonstrații contra Sârbilor.

Luni seara demonstrațiile contra Sârbilor s'au reînnoit. Mulțimea infuriată după ce a devastat din nou prăvăliile Sârbilor, a pătruns și în casele locuitorilor sârbi, devastând (nustiind) tot ce a găsit. Hote-

lul Europa a fost din nou asaltat. Mobilele hotelului Imperial au fost deasemenea ruinate. Numărul prăvăliilor, hotelurilor și al locuințelor distruse este la 200. Mulțimea s'a purtat ca și când ar fi fost o ceață de nebuni. Poliția și armata n'au fost în stare să înfrâneze pe manifestați. Bărbați și femei s'au aruncat cu furie asupra obiectelor asvârlite în stradă din case și prăvălii și le-a nimicit.

Un grup mai mare s'a postat în fața prăvăliei fraților Jovicici, au dat jos firma, apoi au spart toate ferestrele clădirei și spărgând ușile de fier ale prăvăliei au aruncat în stradă tot ce au găsit prin galantare (vitrine). Unul din frații Jovicici a tras cu revolverul în mulțime nimerind pe unul din oameni, care purtă portretul Maiestății Sale Francisc Iosif în spate. Nefericitul a murit pe loc, ceea ce a agitat pe manifestați și mai mult. Frații Jovicici, văzând furia mulțimii au căutat să scape prin fugă, dar unul din ei a fost ajuns și bătut crunt.

Atentatele au fost puse la cale în Serbia.

Așa se susține pe baza cercetărilor de până acum. Că întrucât corespunde aceasta adevărului, vom vedea în curând. Până acum s'au mai arestat câteva persoane bănuite. Cercetarea a dovedit că ambii atentatori sunt bosniaci, sârbi ortodocși. Autorul primului atentat, Cabrinovici, a mărturisit că a fost de curând la Belgrad, unde i s'a dat o bombă cu scopul expres de a atentă la vicefa Arhiducelui. Autorul celui de al doilea atentat, Princip, este elevul unei școli secundare (gimnaziu) care deasemenea a stat mult la Belgrad, de unde s'a înapoiat acum trei luni. A mărturisit că dela întoarcerea sa avea gândul de a ucide vre-o persoană înaltă, spre a răzbună nația sârbească. A socotit preumblarea Arhiducelui ca momentul potrivit pentru săvârșirea crimei. S'a așezat la colțul cheiului și străzii Francisc Iosif, pentru că știă că Arhiducele va trece de două ori pe aci. Spre a nu fi arestat ca bănuie pentru ceva gânduri rele, el s'a așezat între doi studenți cunoscuți.

Princip a declarat că nu știă nimic de celalalt atentat, care l-a surprins, și de aceea n'a putut trage când Arhiducele a trecut prima oară. Cercurile oficioase sunt convinse că fără propaganda venită din afară, atentatul nu s'ar fi putut produce.

Cu paloșul. 118

Este vitejască din vremea descălecatului Moldovei de Radu Rosetti.

(Urmare).

Îndată ce flăcăușul încetă să vorbească, Mihu strigă:

— Onea să puie șălele pe doi cai și zece oameni să fie gata să mă însoțească.

— Cum, îi zise Petrea, vrei să mergi acolo numai cu zece oameni?

— Doisprezece cu mine și cu Onea, răspunse Mihu, nu ți se pare destul pentru a pune mâna pe opt?

— Dar dacă este vre-un viclesug la mijloc? Dacă sunt oameni mai mulți asinși în sat?

Mihu dădu din umere, dar flăcăușul care nu se mișcase din loc și auzise vorbele lor, zise atunci:

— Cu voia Dumneavoastră hoieri! Am auzit bine zângănit de arme când eram închis în poiată, dar mi-aș pune capul că nu erau mai mult de șase sau șapte oameni, căci de ar fi fost mai mulți aș fi auzit șgomot mai mare.

— Uită-te în ochii lui, zise Mihu la urechea lui Petrea, și vezi dacă el vorbește altceva decât adevărul.

Dar Cărăbuș urmă să stăruiască ca Mihu să ieie cel puțin o sută de oameni cu dânsul. Pentru a liniști pe credinciosul lui tovarăș, Mihu consimți să ieie cincizeci de oșteni, zicând că s'ar face de răs luând mai mulți. Totodată poronci ca copitele cailor să fie învălitate în petece ca să nu s'audă șgomotul lor. Cavalerul Căinții auzind zarvă și mișcare, trimisese pe Măhnitul să întrebe ce se petrece și când Mihu era gata se 'ncalece, se trezi cu Cavalerul Căinții înarmat și călare, urmat de Măhnitul și de patru oameni de ai lui. Iar Măhnitul îi spuse că stăpânul auzind de plecarea lui Mihu și găsind noaptea fru-

moasă pentru o primblare, s'a hotărât să-l însoțească. Mihu dădu din umere și după ce încălcă și băietul trimis de preotul Ioniță, plecară cu toții.

Străbătura la treapă parte din șesul Cracăului; apoi părăsindu-l, încunjură valea Rusului, se suiră în Dealul Dăneștilor de unde călăuza lor le arată casa preotului și, în apropiere, alta mai mare, în care era adăpostit Balc.

Amândouă aceste case erau la marginea satului; la fundul gardurilor lor începea imașul acoperit cu tufe, care se 'ntindea până pe dealul unde se aflau. Mihu trimise doisprezece oameni să se 'nșire de-a lungul gardurilor, spre a nu lăsa pe nime să scape din grădini pe imaș. Mai trimise câte zece oameni pe jos, se se 'nșire, câte un rând, de-alungul gardului casei preotului și de-alungul gardului celeilalte case din capătul dela imaș, până la ulița satului unde dădeau porțile lor. Lăsa trei voinici pentru paza cailor, și urmat de ceilalți doisprezece, de Cavalerul Căinții, de Măhnitul,

Vieța moștenitorului de tron Francisc Ferdinand.

Moștenitorul de Tron a fost omorât în floarea vieții, în al 51-lea an al vârstei. El se coboară din două strălucite dinastii (familii de domnitori), tatăl său a fost un frate al Majestății Sale împăratului Francisc Iosif iar mamă-sa a fost fiica regelui Ferdinand al doilea de Sicilia (Italia). S'a născut la 18 Decembrie 1863 în Graț (Austria).

Încă nu împlinise 15 ani când a intrat în armată, trecând repede prin gradele de înaintare. În 1888 a ajuns maior. În anul următor 1889, fiind omorât principele moștenitor de tron Rudolf, fiul Majestății Sale împăratului Francisc Iosif I., maiorul Francisc Ferdinand ajunge moștenitor de tron al Austro-Ungariei în locul răposatului Rudolf.

Francisc Ferdinand a continuat mai departe cariera ostășească, până în 1892, când a ajuns general de brigadă. În luna Decembrie a aceluiaș an a făcut o călătorie în jurul lumii, numai din viaa dorință de a cunoaște bine pe alte popoare, alte obiceiuri, deci de-a câștiga cât mai multe cunoștințe, cari să-l ajute la vreme să cărmuiască cu dreptate destinele Austro-Ungariei.

În anul 1900 s'a căsătorit cu contesa Sofia de Șotec, deși ea nu făcea parte dintr-o familie suverană (domnitoare) și știa că copiii săi n'au drept să-i fie urmași la tron! Din căsătoria asta a avut trei copii. În anul ce a urmat după căsătorie moștenitorul de tron Francisc Ferdinand a reprezentat în străinătate pe Majestatea Sa împăratul, a condus an de an manevrele mari, a înlocuit pe Majestatea Sa la deschiderea delegațiilor și la alte prilejuri de însemnătate culturală ori politică. În 1909 a făcut o vizită regelui Carol la Sinaia, și atunci s'a putut convinge de dragostea, cu care îl încunjură poporul românesc din Ardeal, și s'a putut convinge și de ura ce ni-o poartă politicienii maghiari, cari n'au dorit nicidecum această vizită și au căutat să o împiedece.

Majestatea Sa l-a numit în 1913 „inspector general al armatei întregi”, și ca un astfel de inspector a descălecat la manevrele corpurilor de amată 15 și 16 din Bosnia, unde focurile de revolver i-a curmat șirul zilelor.

de Onea și de cei patru Ruși ai Cavalerului, se îndreptă fără nici un sgomot spre ulița satului, de-alungul gardului preotului. Când ajunse în dreptul porții, Axinte care mergea înainte scâpă un țipet de spaimă.

În ogradă, la câțiva pași de ei, era înfipt în pământ un par, lung de doi stânjani și pe acel par se afla tras în țapă Preotul Ioniță.

La strigătul de spaimă a lui Axinte răspunseră strigătele de mânie ale lui Mișu și a oștenilor dar, înainte ca ei să fi avut vreme să schimbe măcar o vorbă, se auziră strigăte selbatece și, din toate lizezile de pe împrejur, năvăliră asupra lor sute de Unguri. Mișu fiind înaintea tovarășilor săi, ei se năpustiră mai ales asupra lui. Cei dintâi care se apropieră de el căzură în curând, doborâți la pământ de paloșul lui, care știu să facă împrejurul un gol în care nimic nu intră fără a simți tăișul sau vârful lui. Dar un dușman, târându-se nevăzut pe brânci, ajunse sub calul voinicului și-i vâră o țapușă în pantece.

Cari sunt motivele atentatului?

Mulți spun, că atentatul contra arhiducelui Ferdinand n'a venit pe neașteptate.

Dela publicarea ordinului că manevrele vor avea loc în Bosnia, ziarele din Belgradul Serbiei au agitat în mod necuviincios contra Arhiducelui Francisc Ferdinand iritând populația.

Colonelul Leșjanin, atașatul militar sârb din Viena, ar fi spus de acum trei săptămâni unor persoane din Viena, următoarele: „Noi suntem foarte îngrijorați că manevrele au ioc în Bosnia, deoarece populația din Serbia e foarte iritată (neliniștită) din cauza concentrărilor de trupe la graniță.”

După cum se șvonește chiar și ministrul Serbiei din Viena Ioanovici, a atras atențiunea nu numai ministerelor, autorităților din Boemia și arhiducilor, ci chiar ducesii de Hohenberg asupra posibilității (putinții) unui atentat. Duceasa de Hohenberg a spus: „Dacă vieța soțului meu e în pericol, din cauză că își face datoria, atunci locul meu e alături de el.”

Duceasa de Hohenberg a stăruit atâta timp pe lângă soțul ei, care la început era de neinduplecat, până ce acesta s'a învoit ca ea încă să-l însoțească în călătoria din Bosnia și să împartă cu el toate pericolele.

Ce zic gazetele din Serbia?

Vreau să depărteze orice bănuială, ce ar putea cădea asupra Serbiei. De aceea încearcă a-și arăta și ele părerea de rău pentru pierderea Arhiducelui. Ba Biroul presei sârbești din Belgrad a publicat următoarea știre: „Sub impresiunea evenimentelor tragice din Serajevo, n'avem cuvinte destule pentru a vestezi atentatul grozav, ale cărui victime au fost moștenitorul monarhiei vecine și soția sa. Regretând adânc că prin această moarte năpraznică, venită în împrejurări atât de grozave, a fost lovit și monarhul venerabil al țării vecine și națiunile din Monarhie, suntem în măsură a constata, că tristul eveniment a produs și în sufletele noastre cea mai mare indignare și condamnarea cea mai aspră pentru atentatori.”

Cum au murit Archiducele Ferdinand și soția sa?

Archiducele moștenitor a venit cu un tren special dela Ilite și a sosit în tabăra dela Serajevo la 9 ore și 50 minute dimineața. De aci au plecat în patru automobile

în braș. În primul automobil se află Giur-Gi-Efendi, priinarul orașului Serajevo și comandantul de corp de armată, Appel. În al doilea se află prefectul de poliție, Gerba, în al treilea Arhiducele moștenitor și guvernatorul Bosniei, feldmareșarul Potiorek; în al patrulea automobil eră aghiotantul Arhiducelui, contele Waldeck, locotenent-colonelul Merussi și contesa Lanus, doamna de onoare a ducesei de Hohenberg.

Duceasa vizită în timpul acesta școala normală de fete și la prele 10 cele patru automobile s'au oprit în fața acestei școle, unde Arhiducele moștenitor a intrat, plecând peste câteva minute cu soția sa dealungul cheitului (țărmeului) Appel.

Aci s'a întâmplat atentatul cu bomba, care căzând în brațele Arhiducelui moștenitor, acesta a aruncat-o jos. Apoi Arhiducele Francisc Ferdinand s'a dus la primărie, unde a luat parte la sărbarea de salutare, după care s'a întâmplat al doilea atentat.

În momentul când automobilul, în care se aflau Arhiducele moștenitor și soția sa, cotea în strada Francisc Iosif s'a întâmplat al doilea atentat. Francisc Ferdinand și soția sa au fost transportați numai decât la conac (palat), ale cărui porți au fost închise. În momentul când Arhiducele a sosit în curtea conacului mai horcăia, câtă vreme soția sa își pierduse simțirea. Ei au fost duși în fugă la etajul I., unde a sosit numai decât și medicul militar și preotul franciscanilor, care a făcut elujba dumezească. Medicul n'a mai putut face nimic.

Atentatul s'a petrecut la orele 10 și 30 minute și după cinci minute Arhiducele eră deja întins în pat. La 11 fără un sfert Arhiducele încetase din viață.

Noul moștenitor de tron Archiducele Carol Francisc Iosif

e în etate de 27 ani. Din Iunie 1911 s'a căsătorit cu principesa Zitta de Parma. Până de prezent au un copil, care poartă numele Majestății Sale. Acest copil ar avea să urmeze mai târziu ca moștenitor de tron. Copiii Arhiducelui omorât n'au dreptul la tron, fiindcă principesa Sofia nu se trage din familie domnitoare, ci numai dintr-o familie grofească din Boemia. Asta e urmea, că în loc de a urma după mortul Arhiduce copilul cel mai mare al lui (are copii mulți), urmează la rând ca moștenitor un prinț mai puțin înrudit cu Arhiducele Francisc Ferdinand.

Calul se răsturnă pe coasta dreaptă lângă gardul preotului, prinzând sub povara lui piciorul întreg al lui Mișu, până la coapsă.

Dușmanii se răpeziră asupra-i cu paloșele și ghioagele ridicate ca să-l lovească dar, cu toată răpegiunea lor, Cavalerul Căinții fusese mai iute decât ei. El sărise de pe cal și se așezase înaintea lui Mișu, învărtind spada lungă și lată a cărei mâner îl ținea cu amândouă mâinile: cei mai îndrăzneți din năvălitori căzură sub loviturile ei.

Măhnitul și cu cei patru Ruși își făcuse drum până la dânsul și, mânuind și ei spezele lor cu o agerime cumplită, golul se făcu înaintea acestor șase oameni căpușiți cu fier; nu mai îndrăzneă să se apropie de ei, ceilalți Români zăceau morți sau răniți, puțin scăpară prin fugă. Mișu făcea încercări zadarnice ca să scoată piciorul de sub cal și dinții lui scrășneau de turbare văzându-se adus la asemenea nepuință.

Dar, la strigătele de mânie și de ocară

a căpeteniilor lor, Ungurii se tocmise în două cete, alcătuită fiecare în chip de măciucă nestrujită cu suliți. Ei se aruncară din două părți asupra acelor șase îndrăzneți, rămași în picioare ca niște stâlpi de fier. Loviturile lor cumplite secerau pe Ungurii care năvăleau în frunte dar, la urma striviți sub număr, Cavalerul Căinții și sulițele lui fură doborâți la pământ. Un strigăt de bucurie izbucni din piepturile învingătorilor. Dar scurtă fu această bucurie.

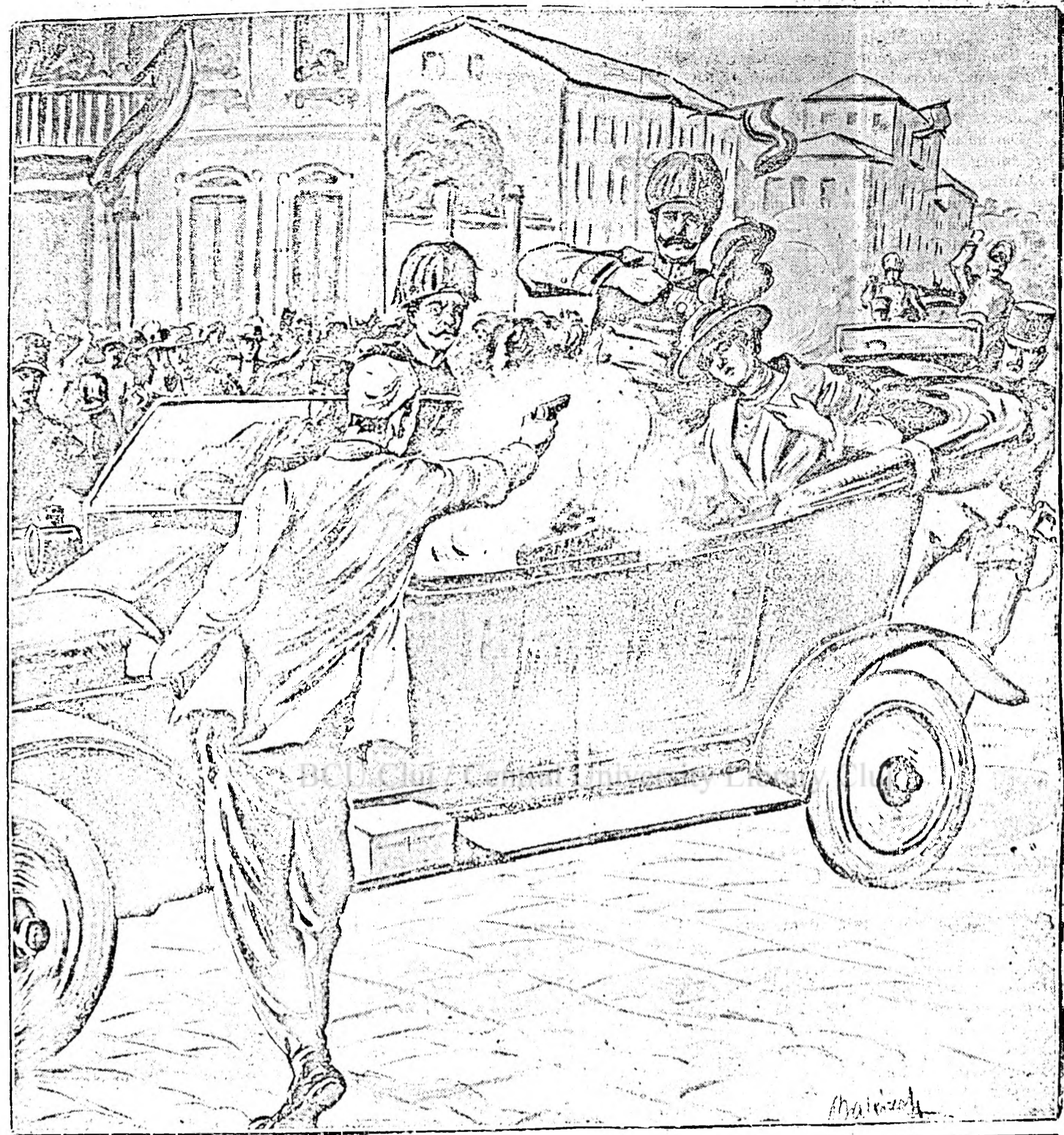
Infierbințeala luptei nimeni nu auzise un tropot de copite care se apropiă: strigătul de izbândă nu pierise încă, când s'auzi un glas răsunător strigând:

— Iată Ungurii! Pe dânsii, băieți. dați de tot!

Și Cărăbuș cu cinci sute de oșteni călări se răpezî ca fulgerul asupra Ungurilor care se credeau biruitori. Credinciosul tovarăș al lui Mișu, îndată ce văzuse pe Căpitanul lui depărtându-se cu mica ceată care îl întovărășea, poronci la cinci sute de oameni se ncalece și plecase cu ei spre Dă-

Asasinarea Moștenitorului de tron Francisc Ferdinand.

— Vezi cele scrise la pag. 2. —

restii, având grijă să nu ajungă pe ceilalți. Așezându-se aproape de sat, aflase dela un fugar că se petrecea și venea în fuga mare.

Impotrivirea Ungurilor surprinși fu slabă, după cea dintâi ciocnire o luară la fugă în toate părțile, umplând pădurile și dealurile, urmăriți de Români care măcelăreau fără milă pe toți acei pe care puteau vedea ochii. Cărăbuș cu un număr de oșteni urmărise pe Unguri numai până la marginea satului, apoi descălecă și aprinzând toate facle, căută pe Mihul între morți și răniți, când se auzi glasul lui chemând pe Petrea.

Mihul, prins sub cal și strins de gard, urmărise toată lupta fără ca să-i scape nimic din ceiace se petrecea. Văzuse pe Cavalerul Căinții, lovit de mai multe suliți, căzându-se pe picioare și pieptul îi fusese stălcit prin căderea peste dânsul a acestui trup invălit în fier, auzise strigătele de izbândă al Ungurilor și văzuse năvala lui Petrea: pricepă că biruința era a Românilor. Nu mai făcând nici o încercare

pentru a se ridica, dar așteptă cu răbdare întoarcerea tovarășilor. Cum văzută faclele, strigă pe Petrea care se grăbi să vie la el și-l scoase de sub cal.

Mihul se temea să nu-i fie piciorul rupt. Dar își dădă seamă că este numai stălcit tare și că, deși cu greu, poate umbla.

— Ridicați pe Cavaler, fură întâiele cuvinte ce le rostii, el mi-o scăpat viața, oprind pe dușmani să mă ucidă când calul s'o răsturnat peste mine.

Cavalerul fu ridicat și lungit pe iarba de lângă gard: sub cap i se puse o manta, el nu se mișcă de loc.

— Scoateți-i coiful răpede, poate că mai trăiește.

Cărăbuș ingenuchiă, desprinse curelile care prindeau coiful, îl scoase din capul rănitului cu îngrijire și, la lumina faclelor Mihul rămase înmărmurit când ochii lui dădură de fața Vidrei.

Fața era albă ca varul, ochii închiși, părul tăiet dela umere, dar astfel ea era

mai frumoasă decât odinioară.

Ea era deci Cavalerul Căinții, ei îi dădorea Mihul viața. Păunașul Codrilor căzu în genunchi lângă trupul nemișcat al foastei lui iubite. În acea clipă ea deschise ochii, întâlni privirea lui Mihul în care jalea lupta cu uimirea, zâmbi, apoi cu un glas slab și întretăiet zise:

— Mihule!... În sfârșit ne vedem iarăși! M'am purtat rău... cu acea fată... iartă-mă că am ispășit... nu mi se cade desprețul tău... Mult te-am iubit... Sunt fericită că... mor pentru tine... Nu mă uita de tot... Fii fericit...

Voia să mai vorbească, dar un fior o scutură, o spumă amestecată cu sânge îi acoperi buzele, dădu ochii peste cap și se 'ntăpeni: își dăduse sufletul.

Mihul îi închise ochii și, plecându-se, o sărută pe frunte. Pieptul ei era străpuns de opt lovituri de suliță.

(Va urma)

Moștenitorul de tron Ferdinand și Români.

Prin moartea Moștenitorului de tron casa domnitoare a suferit o mare pierdere, tot asemenea suferă întreaga monarhie austro-ungară, dimpreună cu popoarele, cari o locuiesc.

Dar nu mai puțin suferă o mare pierdere întreg neamul românesc, prin moartea Arhiducelui Francisc Ferdinand. El a fost unul dintre aceia, care țineau mult la neamul românesc și îndeosebi la noi Români din Monarhie. Pierderea răposatului e de neînlocuie. Ce sperăm noi de la el, acum zău nu știm cine ne va mai da. De aceea e de înțeles jalea cea mare, care ne-a cuprins pe Români de preste tot locul, la aflarea tristei știri.

Archiducele Francisc Ferdinand și Români.

Răposatul Arhiduce era un prieten al Românilor, lucru despre care a dat dovadă de mai multe ori. Așa acum câțiva ani, cu prilejul vizitei sale la Sinaia a primit în audiență (vizită) o deputație a Românilor ardeleni compusă din d-nii profesor Dr. Ioan Scurtu, Dr. Aurel Popovici și Nicolae Mircea, cu care s'a întreținut în chipul cel mai călduros.

Arhiducele Francisc Ferdinand își avea planurile sale asupra viitoarei alcătuirii a împărăției austro-ungare și dorea egala îndreptățire a naționalităților pe baza federațiunii statelor austriace cu un parlament central la Viena, adică „Gross Oesterreich“ (Marea Austrie).

Între multe altele se mai știe și aceea, că acum doi ani, cu prilejul manevrelor din Banat, arhiducele primind defilarea trupelor, când a văzut ținuta frumoasă a regimentelor compuse din Români, a zis: „Das sind meine brave Rumänen!“ (Aceștia sunt bravii mei Români!)

Impresia atentatului în București.

Vestea feroșului atentat săvârșit la Seraievo în contra Arhiducelui moștenitor al monarhiei noastre și soției sale, adusă la cunoștința publicului prin edițiile speciale ale ziarelor, — a produs în toate cercurile o vie indignare. Fapta mișească și nesocotită a celor doi fanatici nebuni, cari au răpit vicața Arhiducelui Francisc Ferdinand și a ducesei Sofia de Hohenberg este condamnată de toată lumea românească.

Regelui Carol i-a fost adusă la cunoștință îngrozitoarea întâmplare prin căpetenia partidului conservator, fostul ministru Marghiloman. Regele nu voia deloc să creadă, zicând că e peste putință să se fi întâmplat așa ceva.

Doliu și condolețe.

Maiestatea Sa Monarhul nostru a ordonat un doliu de șase săptămâni pentru răposatul Moștenitor de tron. Și anume, în cele 4 săptămâni din 3 până la 30 Iulie doliu mare, iar în următoarele două săptămâni din 31 Iulie până la 13 August doliu mic.

Regele Carol al României a ordonat un doliu de 4 săptămâni la Curte, în semn de cinste pentru Moștenitorul de tron Francisc Ferdinand.

Dieta Ungariei a ținut Marți o scurtă ședință de doliu. Din acest prilej toate partidele și-au exprimat condoleanțele în urma selbaticului atentat din Seraievo. Ședința s'a deschis la 10 ore, în prezența a mulți deputați din toate par-

tidele. Președintele Beöti, după deschidere, a făcut propunere, ca regretele camerei pentru pierderea Moștenitorului de tron, să se treacă în protocolul ședinței, care protocol să se înainteze Maiestatei Sale. Președintele a fost apoi însărcinat ca să îngrijească de reprezentarea camerei (dietei) la înmormântare.

După aceea a vorbit în numele fiecărui partid câte un deputat, alăturându-se la condoleanțe. În numele partidului național român a vorbit deputatul nostru Dr. Ștefan C. Pop. Unii deputați nici chiar din acest prilej nu s'au putut desbrăca de șovinism, deși era o ședință atât de solemnă.

Condoleanțele României.

Maiestatea Lor Regele și Regina și Altețele Lor Regale Principii moștenitori au trimis Monarhului nostru călduroase telegrame de condoleanțe (părere de rău).

Maiestatea Sa regele a însărcinat în acelaș timp pe generalul Mavrocordat, mareșalul palatului să prezinte condoleanțe la legațiunea Austro-Ungariei.

Prim-ministrul guvernului român Brătianu și Emil Porumbaru, ministru de externe au trimis deasemeni telegrame de condoleanțe contelui Czernin, ministrul Austro-Ungariei la București, care se află de prezent la Sinaia.

Altețele Lor Regale principele moștenitor Ferdinand și soția sa Maria au plecat să reprezinte pe Regele și Regina la înmormântarea Arhiducelui Francisc Ferdinand și ducesei de Hohenberg.

Noul moștenitor de tron Carol Franz Iosif.

E o persoană, despre care până acum puțin s'a vorbit. El poate ajunge acum în tot momentul la conducerea Monarhiei. Maiestatea Sa Monarhul e atât de bătrân și slăbit, iar pe deasupra mereu cercat de neceaz și supărare... Nu mai poate fi deci mirare, că în fiecare zi se svonește: Maiestatea Sa e greu bolnav, iar alții zic, că ar fi chiar murit....

Între astfel de împrejurări, toată lumea politică din Monarhie și din Europa, se îndreaptă spre noul moștenitor de tron Carol Francisc Iosif. El e, însă, o persoană puțin cunoscută în lumea politică. Doar auzim atâta, că maghiarimea începe a se lăuda, că noul moștenitor știe bine ungurește... Deci îi are drag pe Maghiari.... Când a fost comandant ca căpitan la un regiment în Oradea-mare, — unde erau și Români, — el s'ar fi cerut la Dobrișin... Că intrucât corespund sau nu aceste știri adevărului, asta nu suntem în măsură a ști azi. Viitorul ne va arăta și dovedi. În curând se vor lămurii lucrurile.

Demonstrații și starea de asediu.

Starea de asediu în Seraievo.

În urma celor întâmplate Duminecă, dar mai cu seamă în urma demonstrațiilor de Luni — s'a proclamat (ordonat) starea de asediu în oraș și întreaga provincie. (Starea de asediu este aceea, când se ridică toate legile din vigoare; iar ceice mai fac lucruri neiertate sunt îndată judecați la moarte din partea autorităților militare. Starea de asediu se ordonează totdeauna atunci, când într'un oraș sau într'un ținut e temere că ar putea izbucni revoluție).

Măsurile cu starea de asediu s'au luat mai cu seamă, fiindcă populația s'a a-

mestecat prădând prăvăliile sârbești. Toate punctele principale ale orașului au fost ocupate de trupe. Un tinăr a asvârlit azidimizează o bombă la colțul unei străde, explodând bomba a rănit ușor pe un mahomedan. Atentatorul a fost arestat. Amă-nunte lipsesc.

Croații și atentatul.

Croații sunt tare înrudiți cu Sârbii, dar totuși să deosebesc de ei în multe privințe: de pildă limba croată e altcum ca cea sârbească, dar are multă înrudire cu cea din urmă. Afară de aceea, între Croați sunt mulți romano-catolici. Acestea sunt tot motive cari îi despărțesc de Sârbi. Nu mai puțin trebuie ținut în vedere, că Croații au primit la începutul acestui an o seamă de drepturi naționale, despre ceace am scris la timpul său în foaie. Guvernul maghiar a încheiat cu ei un fel de pace încă pe când se purtau consfătuirile pentru pace cu Români. Urmarea este, că de prezent în Croația s'au început stări mai liniștitoare, pe când în Bosnia și Herțegovina vedem acum unde au ajuns lucrurile. E de observat, însă, că în Bosnia și Herțegovina populația e foarte amestecată: sunt Sârbi, Croați, Turci ba mai sunt și alte popoare singuratică, cari fac parte din diferite nații.

După cum se vede treaba până acum, afară de Sârbi, toate celelalte nații condamnă grozav feroșul omor întâmplat Duminecă. Și fiindcă atentatul acesta va avea urmări grele pentru populația țării. — se vede că o mare parte a locuitorilor, cari sunt Sârbi, s'au năpustit asupra Sârbilor. Astfel sunt a se înțelege demonstrațiile din Seraievo și din alte părți contra Sârbilor.

Nu mai puțin sunt nemulțămiiți Croații din Croația cu purtarea Sârbilor. În Croația încă sunt cetățeni sârbi. Astfel se vestește că în dieta Croației s'au întâmplat scandaluri în zilele din urmă. În cele următoare dăm unele știri din Agram (capitala Croației):

Scandal în ședința Saborului.

În ședința de Marți a Saborului (dieta croate) a izbucnit un scandal mare din cauza atentatului. Membrii partidului Francisc au făcut un sgomot îngrozitor, strigând: „Jos Serbia, jos Sârbii!“ Ședința a fost prezidată de Medacovici, de origine Sârbă, care a fost huiduit și pe care nu au vrut să-l lase să prezideze, ci strigau: „În numele Saborului croat nu poate vorbi un Sârb!“ Sgomotul a fost atât de mare, încât președintele a fost nevoit să închidă ședința.

În timpul pauzei membrii partidului Francisc strigau neconținut: „Serbia trebuie să piară din coaliție“. Lui Pribicevici i-au strigat să plece în Serbia, căci trăiește cu banii primiți de acolo.

Din cauza sgomotului, președintele a trebuit să închidă ședința și a doua oară. La a treia redeschidere, președintele Medacovici face semn cu batista stenografică, cărora le dictează declarația de condoleanțe a Saborului, pe care o declară votată, apoi a închis iarăș ședința.

Demonstrații în Agram contra Sârbilor.

Marți 400 de cetățeni și de studenți din Agram au străbătut la orele 8 seara străzile, purtând drapelul croat înfășurat în negru și portretul arhiducelui asasinat și strigând contra Sârbilor. O încăerare s'a produs între manifestanți și mai multe persoane, cari se aflau în fața

cafenele. Cauza încăierării nu se cunoaște. Se știe, că s'au aruncat cu pietri din cafenea, cari au găuit portretul. După o altă știre s'au tras focuri de revolver din cafenea. Manifestanții au spart ferestrele cafenelei distrugând mobilierul. Poliția e risipit pe manifestanți. Mai multe persoane au fost rănite ușor.

Un grup însemnat de manifestanți au mers în fața unei case sârbe, de unde, precum se spune, s'au aruncat sticle afară. Manifestanții au spart toate ferestrele.

O altă demonstrațiune s'a făcut în fața casei președintelui dietei croate Medacovici. Manifestanții au început să spargă ferestrele, dar poliția i-a risipit. Zece persoane au fost arestate, dar mai târziu iarăși liberate.

Demonstrații în Viena contra Sârbilor.

Martī seara la orele 9, studenții germani naționaliști au demonstrat contra Serbiei la leagănul sârbească (unde șede ministrul Serbiei la Viena) și cu toate că poliția păzește palatul de două zile, studenții s'au apropiat și au cântat „Gott erhalte“ (imnul împărațesc), apoi ridicând ca un steag sârbească, i-au dat foc strigând: „Jos Serbia, Trăiască dinastia Habsburgică, trăiască Austria!“

Locuitorii palatelor din apropiere au ieșit la ferestre și au aplaudat demonstrația insultând Serbia. A trebuit să intervină poliția pentru a împărta lumea de pe stradă.

Studenții au mers apoi la monumentul lui Schwarzenberg, unde unul din ei a ținut o vorbă pe care a terminat-o cu cuvintele: „Trebuie să răzbuim moartea principelui moștenitor, trebuie declarat Serbiei războiul“.

Amănunte din Seraievo.

După informațiuni autentice (sigure) constituția nu a fost delăturată dar starea de asediu va fi susținută timp îndelungat.

Dieta provincială va fi închisă cu totul, ca în felul acesta imunitatea deputaților (dreptul de a nu-i putea trage în ceretare) să înceteze, putându-se rândui ceretare contra deputaților sârbi.

Pensionarea mai multor funcționari înaltă este fapt îndeplinit.

Surprinde faptul, că nu au fost luate măsurile necesare de prevedere nici chiar după primul atentat. Se afirmă, că și polițiștii dedectivi (polițiști secreți), ar fi declinat orice răspundere, văzând că nici măcar trupe militare nu există. Toată lumea se așteaptă pe dedectivi, căci s'a mai întâmplat și aceea, de a-i însemna cu cocarde galbene; chiar Princip a întrebat pe un dedectiv în care automobil este principele moștenitor.

Atentatorul Gabrinovici a declarat, — după cum se spune, — judecătorului de instrucție următoarele: Mulțumesc lui Dumnezeu, că atentatul a reușit; cel puțin nu sunt tras în fața judecății de geaba. Imi pare rău de ducesa, dar n'am ce-i face; lucrul principal este că atentatul a reușit“.

Intre autoritățile militare și civile, s'a născut din pricina atentatului, un conflict (neînțelegeri) serios, căci să învinuesc una pe alta de neglijență. Se crede că guvernorul Postrek va demisiona (se va mulțami de post).

Testamentul Arhiducelui Francisc Ferdinand.

Testamentul Arhiducelui Francisc Ferdinand a fost depus la o bancă mare în Praga. El lasă întreaga sa avere com-

pusă din moșiile Conopișt și Clumet, din antichități (lucruri vechi, scumpe) de o valoare mare și dintr'o sumă mare de bani celor trei copii ai săi.

După ziarul „Prager Tageblatt“ (o foie germană din Praga), principele moștenitor a fost asigurat la o societate de asigurare olandeză pentru suma de 30 milioane florini olandezi (66 milioane coroane), iar soția sa pentru suma de 15 milioane florini (33 milioane coroane).

Testamentul s'a desfășurat Martī după prânz, în fața împăratului și Arhiducelui Carol Francisc Iosif. Testamentul poartă o dată veche și hotărăște, că întreaga sa avere este lăsată copiilor, iar uzufructul ducesei de Hohenberg (adeică mamei copiilor, care acum încă e moartă).

Transportarea cadavrelor la Viena.

Luni seara, după ce în decursul zilei s'a făcut înbalzamarea rămășițelor pământești, cosciugele cu cadavrele Arhiducelui Francisc Ferdinand și a soției sale au fost pornite din Seraievo cu un tren special, care a mers până în portul Metcovic. De aici cosciugele au fost îndată transportate pe bordul vaporului de război „Viribus Unitis“, care îndată a plecat spre Triest. Dela Triest, trupurile neînsuflețite vor fi transportate cu un tren special la Viena, unde ajung Joi seara, la 10 ore. Spre întâmpinarea rămășițelor pământești a plecat dela Pola o escadră (mai multe vapora) de război, care va conduce vasul „Viribus Unitis“ dela Metcovic până la Triest.

Sosirea rămășițelor pământești la Metcovic.

Toate casele au fost Martī, la sosirea rămășițelor pământești, decorate cu steaguri negre. Vapoarele din port au scoborât pavilioanele în semn de doliu. Pe la orele 6 dimineața, trenul Curței, care transportă rămășițele mortuare ale arhiducelui, a sosit dela Seraievo. Cu acelaș tren a sosit și suita defunctului. Pe cheu se aflau: o companie de onoare din Mostar, un detașament de marină, guvernatorul Dalmației, autoritățile civile și militare, clerul catolic și cel ortodox, funcționarii consulari italieni și municipalitatea. Tinerimea școlară și populațiunea din Metcovic, profund mișcată, eră așezată pe două rânduri. Marinarii din marina de război au ridicat cele două cosciuge; clerul catolic a dat binecuvântarea, în sunetele tuturor clopotelor bisericilor. În urmă cosciugele fură duse pe iachtul „Dalmat“, în sunetele tobelor. Cosciugul arhiducelui Francisc Ferdinand a fost acoperit cu un pavilion de război și cu stindardul arhiducal; cosciugul ducesei a fost acoperit cu un steag de război.

Trecerea pe lângă Spalato.

Martī seara, după opt ore, a trecut pe dinaintea orașului Spalato vaporul de război „Viribus Unitis“, în care erau așezate cosciugele moștenitorului și al soției lui. Înainte și după vaporul cu cosciugele mergeau alte vapoare de război, mai mari și mai mici. Pentru a-i da Moștenitorului ultimul salut de onoare, au eșit în portul orașului Spalato toate autoritățile orașului, preoțimea și o mulțime de popor în număr de mai multe mii. Fiind timpul, când se

amestecă ziua cu noaptea, privirea conductului mortuar a făcut o impresie adâncă asupra populației adunate în port.

Răscoala din Albania.

După ođihna de arme, care a încheiat-o săptămâna trecută răscoala cu guvernul, se crede că se va putea ajunge la o înțelegere, spre a se curmă odată vărsarea de sânge. Inzădar au fost însă toate încercările de a înăbuși răscoala, căci răsvrătiții nu sunt sătui încă de sânge... Ținta lor e ca să ducă lupta până la sfârșit; sau își ajung scopul, sau pier cu toții... Cel puțin așa mărturisesc acum. Ei sunt înfierbântați, încât singuri nu mai știu ce vreau; unii cer ca principele de Wied să se mulțamească de tronul Albaniei alții din contră, sunt pentru principele, dar sunt contra felului de guvernământ. Inșă când ai sta să cauți, n'ai putea ști adevăratul motiv pentru care s'au răscolat. Răsvrătiții de vr'o câteva zile încoace, văzând că toate luptele lor sunt respinse, toate puterile lor nimice, au încercat întrucâtva să se apropie cu unele dorințe de-ale lor de domnitor. Și anume: vreau ca Albania să aibe o formă de guvern internațional, compus din comisia internațională de control și din unii membrii albanezi (în comisia internațională de controlă fac parte reprezentanții Marilor Puteri europene, cari au măsurat și granița Albaniei). Totodată răscoala au declarat, că dacă li se vor da voie să rămână înarmați, nu vor atacă orașul Durazo.

Guvernul de sub prezidenția lui Turcan-Pașa, văzând că orice apropiere de înțelegere cu răscoala nu se poate face, sătul de atâtea hărțueli și-a înaintat dimisia, adeică s'a mulțamit de însărcinarea de a mai sta în ajutor principelui domnitor întru descurcarea lucrurilor atât de încurcate în Albania.

Dacă ar fi ca principele de Wied să se retragă dela domnie, atunci ar însemna că hotăririle luate de Europa la Londra cu privire la alcătuirea noului stat albanez sunt călcate în picioare, ceea ce ar putea să sdruncine nu numai temelile păcii dela București, ci și întreaga pace balcanică de azi. Odată lăsată Albania în voia sa, nu numai că s'ar iscă o pricină de neînțelegere între Austro-Ungaria și Italia, dar, după toate semnele, focul ar izbucni din nou în Balcani, căci atât Serbia cât și Muntenegrul și Grecia ar intra în luptă cu armele.

Dar va ajunge convingerea acestei amenințări să înduplece Marile Puteri a sări în ajutorul primejdutului tron albanez? Până acum o singură hotărire a fost luată în această direcție: aceea a regelui Carol al României, care s'a adresat de-adreptul Împăratului Germaniei, cerând conlucrarea (sprijinirea) sa întru statornicirea puterii principelui de Wied.

Passul făcut de regele Carol e îndreptățit de marele interes ce-l are România la susținerea liniștei în Balcani, care cu adevărat, numai României i se datorește. Pe de altă parte hotărirea Suveranului român de a-și da ajutorul său Albaniei, arată că sunt semne de îndreptare, căci altcum înțeleptul rege al României nu s'ar întrepune pentru Albania numai de dragul principelui fiindcă îi este neam. Știe încăruntitul Rege să-și înăbușe sentimentele de dragoste ce le are pentru familie, când este vorba de binele obștesc.

† Ioan Văsii.

Cine nu-i auzise de nume? Căci de pe la 1906 încoace Ioan Văsii, țăranul din Satu-mic (lângă Lugoj) a luat parte la aproape toate adunările populare din Banat și din Ardeal, ținând vorbiri în rând cu fruntașii partidului nostru național. Ioan Văsii era un adevărat măestru al graiului românesc, neascmuită iscusință și cuminenie închideă în vorbele sale. — Acest Ioan Văsii ne-a părăsit pentru totdeauna, necruțatoarea moarte i-a secerat viața Marți în 10 Iunie v.

Oricât de măestru ar fi învățat vorba fruntașii noastre din partid, ei au înțeles că vorba lui Ioan Văsii să strecoară mai repede la inima poporului, o știe încălzii mai degrabă. De aceea îl țineau pe aproape pe badea Văsii ca să deslușească adevărul credului național mai pe înțelesul celor mulți. Prin pilde de o frumusețe ca cele ale lui Isus din Evanghelie. Ceice au auzit pildele lui badea Văsii la adunări populare, aceia nu-l vor da uitării întreaga lor viață, căci în sufletul lor s'a săpat adânc înțelepciunea pildelelor. Așa ajunsese badea Văsii frate și prieten al „domnilor“ noștri. Îndeosebi dl Dr. Aurel Vlad, a fost mult întovărășit la adunări populare din preajma alegerilor, de înflăcăratul Ioan Văsii.

Pe o așa deșteptăciune de om, de bună seamă că-l îndrăgiseră sătenii din Satu-mic. Ei voiseră să-l aleagă în mai multe rânduri de chinez (primare, jude), dar fiindcă nu-l aveau cei dela administrație (slujbașii statului) la inimă, nu le-a reușit decât acum câteva luni, când voioșia, bucuria era fără margini în Satu-mic. Pacat că un așa suflet de om n'a putut sta vreme mai îndelungată în fruntea unui sat. El ar fi știut ce vrea și ce face, ar fi știut să deschilenească binele și interesul obșteșc al satului, de interesul statului. — Să-i jelim cu toții moartea, căci așa se cuvine unui suflet românesc de măreția și frumusețea celui ce l-a avut Ioan Văsii! Să nu-i pierdem amintirea, ci să o păstrăm ca pe un lucru scump sufletului nostru, al tuturor!

Poate în lumea satelor noastre vor mai fi suflete tari, neclintite, tot așa de deștepte, de treze ca cel al lui Ioan Văsii, dar ce greu e să le cunoaștem, să desgropăm acest aur al neamului nostru. Cât ar crește puterile tuturor de muncă pentru înfăptuirea programului partidului nostru, câtă tărie de nădejdi sigure ne-ar picură în suflet, ca niște stropi de apă întăritoare, dacă am cunoaște acest aur! Dar aceasta e învățătura durerosului prilej al morții lui Ioan Văsii! Să stăm treji, neadormiți, neclintiți din locul nostru de veghere asupra viitorului pregătiți de luptă pentru câștigarea drepturilor naționale, să fim drepti ca Ioan Văsii, să-i împrumutăm curajul, atunci n'are ce să ne mai facă administrația și statul. (cum n'a putut în satul său să mai fie împiedecat de a ajunge primar!)

Sătenii lui din Satu-mic au trimes gazetelor noastre următoarele rânduri înduioșetoare, cari vădese deosebita lor dragoste față de „chinezul“ lor, de care au avut așa de puțin noroc, își vădese adâncă lor amărăciune în fața morții:

Mult Onorată Redacțiune! Vă rugăm să binevoiți a publica în mult prețuitele noastre ziare (gazete) următoarea tristă veste: Cu inima plină de întristare, aducem la cunoștință onoratului nostru partid național român, că a pierdut pe unul dintre

cei mai de seamă oameni ai săi. Azi, în 10 Iunie v. la 12 ore și un sfert, fruntașul țăran, apostolul satului, cum îi ziceau mulți pela noi, Ioan Văsii, chinezul nostru după scurte, dar grele suferințe având aprindere de plămâni, și-a dat nobilul său suflet în mâinile Creatorului, lăsând în urma sa o jale fără margini, de care jale este cuprinsă în primul rând familia lui, în al doilea rând comuna lui și în al treilea rând întreg Banatul nostru, pentru că întreaga sa viață, a știut-o folosi și a jertfit-o pentru ce este mai scump, mai bun, mai frumos și mai de folos pentru Biserica sa creștină și pentru neamul său românesc. — În această viață, care n'a fost tocmai lungă, a făcut multe fapte bune, pe cari nu e de lipsă să le mai înșir aci, căci le cunoaștem toți Românii, până și străinii. — Dânsul fiind acum în vârsta cea mai frumoasă, de 51 ani, când omul se pare a fi mai înțelept, mai bine așezat, cunoscând trecutul cel plin de fapte bune ori rele, poate cunoaște și viitorul, precum l-a și cunoscut și ne-a spus multe despre viitor, pe care durere nu l-a ajuns să-l vadă și împlinit dupăcum dânsul a spus... — Pe răposatul îl plânge iubita sa soție, trei fii (doi feciori și o fată), nora, doi frați, mai mulți nepoți, o mulțime de rudeni, prietenii și cunoscuții — și îl mai jălește toată nația românească....

Fie-ți țărâna ușoară bade Văsii! Și să dea Dumnezeu ca și pildele tale să capete încurând deplină intrupare!....

Uu cuvânt cătră abonați.

Intr'un zămor trecut am adaus mandate postale la toți aceia, al caror abonament se isprăvește cu 30 Iunie. Prin aceste rânduri ne adresăm tuturor acestor iubiți abonați, cu rugarea, să binevoiască a trimite cât mai curând prețul abonamentului pe a doua jumătate a anului de față.

După cum peste tot locul se simte lipsa de bani, tot asemenea și noi avem mari cheltueli cu scoaterea acestei foi, care se dă pe un preț aproape de nimic, socotind mărimea ei. Din cauza aceasta nu putem da foaia pe așteptare sau să trimetem o seamă de numeri peste timpul împlinit. Astfel stând lucrurile, din săptămâna viitoare încolo, o să oprim foaia, tuturor acelor cari încă n'au plătit.

Credem însă, că iubiții noștri abonați vechi ne vor rămâne credincioși și pe mai departe. Vor face ori-cum de cele 2 cor. 20 bani și vor plăti abonamentul și pe viitor, ba vor îndemna și pe alții a abona foaia noastră. Asta credem, că e de datorința oricărui bun Român, ținând seamă și de imprejurarea, că noi chiar acum trebuie să plătim și suportăm atâtea spese și temniță pentru procesul avut, a cărei sentință s'a ridicat la valoare în zilele trecute. **E o datorință românească, fraților, a înmulți ceata celor din jurul acestei foi, care e cea mai veche, mai ieftină și mai bună foaie populară. Fiecare abonat vechiu ar putea ușor câștiga încă unul nou! Numeri de probă se trimit, la cerere, gratis oricui.**

În zilele din urmă s'au întâmplat în țara noastră lucruri, cari ne fac de datorință de a ceti și urmări cu toții mersul politicii în Monarhie. Cetiți cât mai mult, fraților! Lățiți foaia peste tot locul!

Știrile Săptămânii.

Sibiiu, 2 Iulie n.

† **Colonelul George Horvat.** Într'una din zilele trecute am primit înapoi „Foaia Poporului“, care mergea la adresa colonelului Horvat. Pe foaie era însemnat de poștă „Meghalt“ (a răposat). Această știre ne-a atins dureros, fiindcă pe răposatul îl știam de un Român cu inima foarte bună, precum și un vechiu abonat al foilor noastre. Asupra vrednicului ofițer român Horvat primim acum din Cluj următoarele:

În 26 Maiu n. a. c. a răposat în Cluj și în 28 Maiu n. a fost înmormântat cu strălucită paradă militară colonelul român, pensionat George Horvat. Despre vrednicul bărbat sunt cunoscute următoarele date, scoase din cuvântarea funebrelă rostită cu prilejul înmormântării lui de protopop Clujului, Dr. Elie Dăianu: George Horvat s'a născut în Ormenișul de Murăș, aproape de istoricul sat Mirislău, o vale plină de amintiri de războaie. S'a născut în 1884. Într'o familie de grănițeri. Tatăl său, Petru Horvat, încă fusese militar, și rămânând băiatul în fragedă vârstă orfan de mamă, fu dat într'o școală militară, la Olmița. Crescut în școale nemțești, și instrăinat departe de locul nașterii, tinărul George abia mai știa românește, dar în inima sa păstră o dragoste vie pentru neamul său. S'a pus și a învățat din carte limba maternă, și așa de bine a învățat-o, încât mai târziu a ajuns profesor de limbă română în școala de cadeți din Timișoara. — Ca ofițer George Horvat a fost foarte apreciat, ca mulți ofițeri români. Cu sârguință și de fier a învățat francezește și englezește, ba chiar și ungurește știa ceva, încât pe sfârșitul carierei sale fu trecut în honvezi. — A făcut școala de maior și nădejdiile tele mai bune a se sui până la înălțimea cea mai înaltă a carierei de ofițer, când deodată se văzu oprit și — trecut la pensie cu rang de colonel. Asta l-a supărat atât de mult încât s'a retras de tot dintre oameni și a dus o viață de sihastriu, în Cluj. Abia cu câțiva ani din Cluj și cu câteva rudeni dela sate ținea legături.

Om fără familie, răposatul, cu căruțea sa a adunat și o avere frumoasă, pe care a lăsat-o cu testament vărului său Iliu Ilian, preot gr-cat. în Grindul-Arieșului, cu îndatorirea, vezi bine, să dea anumite sume și rudeniilor sale, țărani din Ormeniș și pentru anumite scopuri culturale. — A lăsat pentru fondul școlastic cultural din Blaj 1000 cor., iar bisericii române gr-cat. din Cluj 500 cor. Prin testament a lăsat răposatul, ca să fie înmormântat după legea bisericii române gr-cat. și pe piatra înmormântului să se scrie numai aceste cuvinte: „Colonelul George Horvat. 1844—1914“. Iar preotului care-i face îngropăciunea, pe părintele protopop Dr. E. Dăianu, a lăsat să i se dea un teas de aur cu lanț în preț de 200 coroane.

Pentru aceste frumoase, dar însăși modeste fapte, unele fițiuci ungurești din Cluj au atăcat pe răposatul în mod necuviincios, zicând că „un colonel ungar de honvezi și-a lăsat averea la Liga culturală din Blaj, ca să crească soldați pe seama României“, și alte nărozii de acestea. — Oricum pomenirea răposatului colonel va rămâne vie între noi, ca o dovadă nouă.